ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУ

Т.А.Васильєва, к.е.н., доц., О.С. Грищенко
Українська академія банківської справи Національного банку України

Як відомо, одним з складових елементів механізму управління інвестиційною діяльністю банків є залучення і розміщення інвестиційних ресурсів. В цьому процесі велику роль відіграє визначення ціни на інвестиційний кредит, яка повинна покривати витрати і можливі ризики від інвестиційної діяльності банку та враховувати співвідношення попиту і пропозиції на дану банківську послугу.

При встановленні комісій і процентних ставок на інвестиційний кредит банки повинні дотримуватись загальних принципів ціноутворення, які визначають, що:

– пропонована банком ціна повинна грунтуватися на собівартості даного банківського продукту;

– рівень ціни повинен відповідати цінам на аналогічні послуги інших банків, рівню рентабельності цих послуг, що склався під впливом попиту і пропозиції;

– при визначенні ціни первного банквського продукту повинні враховуватися ціни на альтернативні продукти;

– ціна інвестиційного кредиту може суттєво змінюватися під впливом різних чинників.

Загальною основою встановлення ціни на інвестиційний кредит є визначення його собівартості. Собівартість даного виду банківської послуги можна визначати як традиційним способом, який передбачає розрахунок витрат підрозділів, що беруть участь в створенні продукту, так і методом функціонально-вартісного аналізу (ФВА) [1]. Обидва способи характеризуються певною послідовністю в досягненні мети. Загальними етапами обох зазначених вище способів визначення собівартості інвестиційного банківського кредиту є виділення підрозділів банку, що беруть участь в

створенні кредитного продукту, процес бюджетування, деталізація структури витрат і технологічних процесів, визначення робочого часу персоналу.

В той же час підходи, що аналізуються, мають певну кількість розбіжностей.

Так, традиційна методика розрахунку собівартості кредитного продукту заснована на виділенні таких структурних одиниць банку, як функціональні підрозділи, що формують прямі витрати по створенню продукту, і штабні (обслуговуючі) підрозділи, що формують накладні витрати. На відміну від неї методика ФВА не обмежується виділенням функціональних підрозділів. В цьому випадку в процесі структурної декомпозиції проводиться глибока деталізація і виявляються функції (операції) кожного підрозділу в технологічному ланцюжку створення кожного продукту для подальшого визначення їх собівартості. Така поглиблена деталізація дозволяє істотно підвищити точність розрахунку собівартості та одержати інформацію для проведення роботи по скороченню витрат на конкретні операції.

Зазначена вище відмінність обумовлює наявність певних особливостей і в процесі бюджетування. У традиційній методиці на цьому етапі визначаються загальні витрати підрозділів банку, тоді як в методиці ФВА витрати деталізують в розрізі окремих функцій цих підрозділів.

Крім того, в методиці ФВА технологічний процес створення продукту і визначення витрат робочого часу співробітників представлений в розрізі окремих функцій (по операціях і співробітниках підрозділу), тоді як в традиційній методиці ця інформація використовується в сукупному вигляді по групі операцій, що здійснюються в підрозділі, без їх деталізації.

Детальна деталізація технологічних процесів, проведення додаткових розрахунків роблять методику ФВА, при всіх її перевагах, складнішою і дорожчою. В зв'язку з цим можна зробити висновок про доцільність її застосування переважно в крупних банках. У цих банках інформація про собівартість послуг, продуктів і окремих операцій може бути використана менеджерами різного рівня (від керівника відділенням до вищого керівництва

банку) для ухвалення управлінських рішень по корекції тарифної політики банку, визначенню пріоритетних напрямів клієнтської політики, змінам в технологічних процесах і необхідному наборі співробітників. Методика визначення собівартості інвестиційного кредиту з використанням ФВА дозволяє крупним банкам обгрунтовано коригувати клієнтську і тарифну політику як відносно певного клієнта або групи клієнтів, так і в цілому по банку. При цьому слід враховувати також інші обставини нефінансового характеру (зацікавленість банку в даному клієнті, організаційно-правові, господарські і фінансові зв'язки з іншими клієнтами, а також з самим банком).

Слід зазначити, що процес ціноутворення на інвестиційний кредит має певну специфіку, яка пов'язана з тим, що він має індивідуальний характер. Відсотки по позиках коливаються не тільки під впливом попиту і пропозиції на ринку, але і з урахуванням індивідуальних витрат і ризику від інвестиційної діяльності банку. Останній [Васильєва Т.А. Порівняльний аналіз підходів до визначення собівартості інвестиційного банківського] б'єктом і терміном кредиту, кредитоспроможністю позичал[ьника] і витрати банку можуть бути викликані трудомісткістю супр[оводження] продукту, оцінкою ризику для ухвалення рішення про видач[у] в банку розроблені аналітичні методики розрахунку кредитного ризику, що дозволяють кількісно визначити вірогідність неповернення по конкретному кредитному продукту, а не в середньому по групі ризику, то це дозволяє значно підвищити точність розрахунків рекомендованої ставки кредитування.

Список використаної літератури:

1. Максутов Ю.Г., Алехин Р.В. Использование методики функционально-стоимостного анализа для определения себестоимости банковских продуктов // Аудит и финансовый анализ. – 2000. – №2. – С.109-116.

Васильєва Т.А. Порівняльний аналіз підходів до визначення собівартості інвестиційного банківського кредиту / Т.А. Васильєва, О.С. Грищенко // Забезпечення сталого розвитку банківської діяльності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 11 жовтня 2007 р. – К, 2007. – С. 61-64